

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 53

OSASTO: A2

ASIA: A

Shanghaiin olevan pääkons. viestin resp. n:o 1.

Pääkonsuli Tanner

21/3 1940

Pal.

1 kopio tästä kirjeestä lähetetty U.S.A:n kautta.

Shanghai SSA OLEVA LÄHETYS

KIRJELMÄ n:o 215/17

Shanghai SSA 21 P.NÄ maalis KUUTA 19

VIITTAUS:

P.NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 1 / 350 Pal. B. 1940.		
18/6-40		
RYHMÄ		
N	53	12
		f

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Poliittinen raportti n:o 1:

Kiina ja Suomen sota.

Tämän ohessa lähetystä kunnioittaen lähettää Ulkoasiainministeriölle 3 kappaletta tälle päivälle päivättyä poliittista raporttiansa n:o 1.

ff
v.a. asainhoitaja.

Shanghai

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1 (poliitt.)
Shanghai 21 maaliskuu
ssa p:nä kuuta 19

Asia: Kiina ja Suomen sota.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 1/350 SalD. 1940.		
29/6-40	35	111
RYHMÄ	OSASTO ●	ALA

Niinä kolmena kuukautena, jolloin Suomen puolustussota neuvostojoukkoja vastaan on riehunut, ovat Kiinassa asuvat eurooppalaiset ja muut ei-aasialaiset osoittaneet, kuten muuallakin, mitä suurinta myötätuntoa ja ymmärtämystä Suomea kohtaan. Euroopankieliset lehdet ovat samoin asettuneet täydellisesti Suomen puolelle. Poikkeuksena tässä suhteessa on ollut saksalaisten lehti Ostasiatischer Lloyd, joka on katsonut täytyvänsä kannattaa virallista nazistista esennettä Neuvostoliittoon nähden. Joskaan se ei täällä olevien saksalaisten äänenkannattajana ole esittänyt sotautiiset aivan yksipuolisesti, on se sentään antanut Moskovan tiedoituksille suuren, joskus yksinomaisten tilan lehdessään. Monasti on kuitenkin myös Helsingin uutiset julkaistu, sillä saksalainen täällä oleva kolonia lukee tietysti myös englanninkielisiä päivälehtiä, joissa Helsingin tiedot ovat olleet pääsijalla. Olisi liian ilmeistä ignorerata ne kokonaan omassa lehdessä. (Olen

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tsällä tavannut useita saksalaisia, jotka ovat vakuut-
neet olevansa kokonaan Suomen puolella, sekä täysin vas-
tustavansa nazismin lähentymistä Neuvostoliiton agressii-
visen Suomi-politiikkaan.)

Kiinankielinen lehdistö on sensijaan osottanut suh-
teellisen suurta vaihteellisuutta. Sotautisia on tietenkin
julkaistu, mutta niille ei ole pantu yhtä suurta painoa
kuin muissa lehdissä. Olen kuullut, että Kiinan Chung-
kingissä olevan kansallisen hallituksen taholta on kiina-
laiselle sanomalehdistölle ilmoitettu pidettävän toivotta-
vana, ettei Suomen sotautisille annettaisi huomattavaa
tilaa sekä ettei pitäisi aseta liian ilmeisesti kan-
nattamaan Suomen asiaa. En ole ollut tilaisuudessa te-
teään onko tällaisessa tiedossa perää, Shenghaissa kun
ei löydy hallituksen edustajia, mutta asia tuntuu minus-
ta uskottavalta. Kiinan hallitus koettaa nimittäin kaikin
tavoin ylläpitää läheisiä ystävällisiä suhteita Neuvosto-
liittoon siinä hyvässä toivossa, että se saa siltä apua
taistelussaan vihollistaan Japania vastaan. Neuvostoliiton
ambassadööri on viime aikoina oleskellut Chungkingissa,
jossa Kiinan hallitus on häntä juhlinut. Julkisissa lau-
sunnoissa on molemminpuolisesti vakuutettu miten suuresta
arvosta kummallekin maalle on läheisten hyvien suhteiden
jatkuminen. Se, että Kiina on itse joutunut samalla ta-
valla kuin Suomi vieraan aggressiivisen vihollisen hyökkä-
yksen alaiseksi, ei tietenkään saa vaikuttaa Kiinan po-
liittiseen kannanottoon Suomen hyväksi Neuvostoliiton ys-
tävyysuhteiden kustannuksella. Kiinan kannalta katsottuna
on Suomi pieni, kaukainen ja joksenkin tuntematon maa,

josta sille nykyoloissa ei voi olla mitään realihyötyä, ja niin muodoin on viisainta viljellä neuvostosuhteita siinä uskossa, että sieltä saataisiin kaivattua taloudellista ja vaikkapa aseellista apua maassa olevaa vihollista vastaan. Siitä onko Suomen sota avannut Kiinan johtavien henkilöiden silmät näkemään, miten suuresta arvosta Neuvostoliiton sotakoneisto on ja miten suurta luottamusta voidaan asettaa sieltä saatuihin lupauksiin, ei tietenkään mitään sanota, joskin voi otaksua heidän tuskin olevan vallaan sokeita.

Shanghaista Suomen osalle tullut myötätunto on saanut konkreettisen muodon sille annetuissa lukuisissa lahjoituksissa, jotka ovat nousseet noin 82.000:- Sh.dollariin (Shanghaista \$ 42.000:- ja Hongkongista £ 715.-.-.). Skandinaaviset ovat olleet tärkeimpinä lahjoittajina. Ranskalaisilta ja brittiläisiltä saadut lahjoitukset ovat myös olleet huomattavia. Puolalaiset ovat osottaneet suurta myötätuntoa, joskin heiltä tunnetuista syistä ei ole tullut paljon lahjoituksia. Moni saksalainen ja venäläinen on myös lahjoittanut pienempiä eritä, saksalaiset kuitenkin nimenomaisella pyynnöllä saada pysyä anonyymeinä. Kiinalaisilta tulleet lahjoitukset ovat olleet mitättömän pienet.

Noin satakunta henkilöä on ilmoittanut haluvansa lähteä vapaaehtoisiksi Suomeen. Useimmat ovat kuitenkin, kuullessaan ettei heille kustanneta ilmaista matkaa, luopuneet aikeestaan lähteä sinne. Monella, etenkin saksanjuutalaispökölaisellä, lienee myös ollut sivutarkoituksena päästä palamaan takaisin Eurooppaan. En ole tietoinen

siitä, onko joku todellakin lähtenyt täältä ja liittynyt vapaaehtoiseksi. Suuret matkakustannukset sekä matkan pituus ja vaikeus ovat olleet suurimpina esteinä. Manilassa olevalle Suomen konsulille ovat muutamat filippiiniläiset tarjoutuneet vapaaehtoisiksi.

Harald Tanner

v.a. asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 53

OSASTO: A^o2

ASIA: f

Shanghaiissa olevan pääkons. viestien rap. n:o 2.

Pääkonsuli Tanner

1/4 1940

Pol.

Shanghai

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 2 / 350 Sal D. 1940.		
40 ²⁹ / ₆ -40	N ₂	Liik.
53	2	3

KIRJELMÄ n:o 271/20

Shanghai SSA 1 P.NÄ huhti KUUTA 19

VIITTAUS:

P.NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Poliittinen raportti n:o 2,
Uusi hallitus Nankingissa.

Tämän ohessa lähetystö kunnioittaen lähettää Ulkoasiainministeriölle 3 kappaletta tälle päivälle päivättyä poliittista raporttiansa n:o 2.

Hannu Aune

V.a. asiainhoitaja.

Shanghai

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o
Shanghai

2, (poliitt.)

1 huhti

ssa p:nä kuuta 19

Uusi hallitus Nankingissa.

Asia:

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
40	2 / 350 Pal. 19 40.	
29/6 - 40		
RYHMÄ		

Jo useiden kuukausien aikana on täällä liikku-
nut uutisia siitä, että Kuomintangin entinen varajoh-
taja Wang Ching-wei (Wang Tsing-wei), joka noin pari
vuotta sitten poistui väliaikaisesta pääkaupungista
Chungkingista ja myöhemmin ilmestyi poliittiseen ilma-
piiriin japanilaisten puolella, joutuen siten epäsuosi-
oon ja toimⁱstään erotettavaksi, tulisi lähiaikoina Nan-
kingissa perustamaan uuden kansallisen hallituksen. Pää-
siäisen aikana pidettiin Nankingissa poliittinen kongres-
si, "Central Political Congress", johon osallistui noin
kolmekymmentä edustajaa japanilaisten valtaamista Kiinan
eri maakunnista. Tässä kokouksessa päätettiin Wang Ching-
wein Japanin yhteisymmärryksellä tekemän esityksen mu-
kaan perustaa maaliskuun 30 p:nä Nankingiin nk. kansal-
linen hallitus, johon olisi alkomus yhdistää Peipingis-
sä oleva hallitus (The Reformed Government).

Tämä uusi hallitus muodostetaan Chungkingissa o-
levan hallituksen mallin mukaisesti. Siinä tulee olemaan

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

viisi Yuania, mutta toimeenpanevan Yuanin alaisena tulee 7 ministeriön ja 2 toimikunnan sijasta olemaan 14 ministeriötä. Tärkeimmät uudet ministeriöt ovat: sosiaaliministeriö, poliisiministeriö ja propagandaministeriö (Publicity), Tämän lisäksi tulee sen alaisena myös olemaan 4 toimikuntaa (Commissions), kansallista avustusta (National Relief), raja-asioita (Frontier Affairs), ulkokiinalaisasioita (Overseas Chinese Affairs) sekä kastelua (Irrigation) varten. Toimeenpanevan Yuanin presidenttinä tulee olemaan Wang Ching-wei, joka myös tulee toimimaan meriministerinä, sekä "tasavallan vt. presidenttinä siksi kunnes presidentti Lin Sen palaa takaisin Nankingiin".

Mainittu poliittinen kokous teki myös päätöksen, että Chungkingissä olevan kansallisen hallituksen tulee palata Nankingiin maaliskuun 30 p:vään mennessä, että kaikki sen vastedes julkaisemat lait ja asetukset ja sen tekemät sitoumukset ja sopimukset ovat vaille lain voimaa, että kaikki rintamalla olevat sotilaat määrätään heti lopettamaan sotatoimet, ja että kaikki Chungkingissä olevat virkamiehet määrätään palamaan Nankingiin ja ilmoittautumaan virkatöihinsä.

Tämän uuden nukkehallituksen takana ovat japanilaiset intressit kokonaan havaittavissa. Kiinan ja Japanin välinen selkkaus on jatkunut siksi kauan, että näyttää siltä kuin Japanin taloudelliset resurssit eivät enään kauan kestäisi painostusta. Japani on kyllä sotilaallisesti vallannut useimmat satamat, rannikkokaupungit sekä tärkeimmät sisämaan keskuksat Pohjois- ja Keski-Kiinassa, mutta maan kunnollisen hallinto, joka monasti perustuu raakaan sotilaalliseen

mahtiin rauhaa rakastavaa ja sotaa vieroavaa kiinalaista asutusta vastaan, ei ole tehoisa. Kauppa ja teollisuus asetetaan korkeiden verojen ja kaikenlaisten rajoitusten alaiseksi.

Näyttää siltä kuin Japanin intresseissä olisi lopettaa sotatoimensa Kiinassa, ja kun se ei pääse täydellisesti kukistamaan moninkertaisesti suuremman maan, yrittää se käyttää itse kiinalaisia hyväkseen ja heidän nimissään saattaa rauha maahan, tietenkin määrämillsään itselleen mahdollisimman edullisilla ehdoilla.

Kiinan viimeaikainen historia näyttää selvästi, että laaja valtakunta ei valtiollisesti eikä poliittisesti vielä ole kohesiivinen. Sitä on hallinnut lukuisat sotaherrat, ja sisäisiä taisteluita ja sotia on alituisesti käyty. Näinollen, ja joskin viimeiset kymmenet vuodet ovat suuresti kehittäneet isänmaallista henkeä, ja vaikkakin Japanin hyökkäyssota on saanut kiinalaiset liittymään entistä enemmän yhteen ulkopuolista vihollista vastaan, löytyy maassa kuitenkin runsaasti sellaisia tunnettuja, vaikutusvaltaisia ja vallanhimoisia henkilöitä, jotka liittyvät vihollisen puolelle laillista kansallista hallitusta vastaan. Hallitus onkin jo aikaisemmin määrännyt 28 tällaista maanpetturia vangittavaksi ja rangaistavaksi, sekä on nyt Nankingin hallituksen perustamisen yhteydessä lisännyt tätä luetteloaan 77 llä tunnetulla nimellä.

Tärkeimpänä näistä henkilöistä on pidettävä Wang Chingwei. Hän on tunnetuimpia Kiinan päähenkilöitä jo tasavallan perustamisen ajoilta. Jo vuodesta 1911 on hän esittänyt

lukuisia tärkeitä osia maan poliittisessa kehityksessä. Hän on usean kerran työskennellyt Chiang Kai-shekin puolella sekä myös häntä vastaan, ja sanotaan, että Kiinan tasavallan isä, Sun Yat-sen, jonka testamentin Wang kirjoitti, oli ajatellut häntä Kiinan tulevaksi poliittiseksi johtajaksi ja Chiang Kai-shekin sotilaalliseksi johtajaksi.

Wang Ching-weiin monipuolinen elämä on ollut täynnä suuria muutoksia, ja hänen lahjakas luonteensa on täynnä vastakohtia. Tuleeko hänen hallituksestaan pysyvä, tuleeko siitä olemaan Kiinalle todellista hyötyä, tuleeko se edistämään rauhahallisten olojen palaamista maahan, tuleeko itse Wang Ching-wei pysymään japanilais-ystävällisenä ja jatkamaan toimintaansa yhteissovussa heidän kanssaan, tai tuleeko hän sopivan tilaisuuden tullen kääntymään heitä vastaan anastaakseen vallan omiin käsiinsä? Nämä ovat muutamia kysymyksiä, jotka askarruttelevat tšekäläisten mieltä nykyään. Japanilaiset ja japanilaisystävälliset piirit tuovat esille hänen uuden hallituksensa hyviä puolia, ja koettavat koko propagandakoneistonsa voimalla osoittaa miten suurta hyötyä siitä tulee olemaan rauhan aikansaamiselle ja Kiinan uudestaan rakentamiselle. Kiinan oikeaa kansallista hallitusta esitetään tietenkin päinvastaisessa valossa ja koetellaan uskotella, että sen, "paikallisen pakolaishallituksen", voima ja vaikutusvalta on suureksi osaksi loppunut.

Niin eivät asiat kansallisen hallituksen puolella liene. Mikäli täältäkin voi niitä seurata, on vastustusvoima yhä edelleen täysipitoinen ja väitetään, että vastustushenki on yhä kasvamassa. Kiinanaa on niin äärettömän suuri ja väkikasikas, että sen pitäisi voida passiivisellakin vastarinnalla

näännnyttää vastustajansa. Tämä lieneekin vain ajan kysymys. Ja jollei se voisi kokonaan kukistaa vihollistensa ja saada sitä pois maastaan, voinee se ajan mittaan kuitenkin saavuttaa voiton absorboimalla sen japanilaisen väestön, joka jää maahan.

Chungkingissa oleva hallitus on tietenkin heti julistanut uuden nukkehallituksen laittomaksi tekeleeksi. Kiinan presidentti Lin Sen (jonka nimi mainittiin uuden hallituksen julistuksessa "vt. presidentti Wang Chin-wei^{nimen} rinnalla ehkä siinä tarkoituksessa, että se tekisi syvemmän vaikutuksen ulkovaltoihin), ulkoasiainministeri Wang Chung-hui sekä useat muut ministerit ja myös Chiang Kai-shek ovat myös julkisissa lausunnoissaan tuominneet sen mitättömäksi. Radiopuheessaan kansalleen presidentti Lin Sen valitti, että on ilmsantunut muutamia maanpettureita, joita japanilaiset käyttävät hyväkseen. Hän lausui m.m., että nämä petturit ovat käyttäen rauhan nimeä hyväkseen antautuneet vihollisen puolelle sekä yrittävät nyt suurisuuntaista kapinaa. Wang Ching-wei käyttää oikeutusta ja laittomasti hallituksen alkuperäisiä nimityksiä koettaessaan toteuttaa vaarallista suunnitelmaansa. Yrittäpä hän periä yksin hallitusvallankin tarkoituksessa johtaa ulkovaltoja harhaan. Japanilaiset käyttävät häntä väliaikaisena asenaan jatkaakseen muuttuneessa muodossa hyökkäystään.

Tätänykyään on mahdotonta ennustaa ja arvioida miten uusi hallitusyritys tulee menestymään. Mahdollisuuksia siihen lienee esimerkiksi siinä suhteessa, että se ennenpitkää ryhtyy yhteistoimintaan laillisen hallituksen kanssa. Chiang Kai-shek on monasti ennen osoittanut ymmärtämystä lahjakkaihin vastustajiinsa nähden, hän ei ole kokonaan ja lopullisesti katkaissut välinsä heihin, ja niin hän nytkin lienee antanut

Wangin ymmärtää että, huolimatta hänen erottamisesta toimistaan ja julistamisesta maanpetturiksi, Chiang voi ehkä suvaita hänen palaamistaan takaisin, sitten kun hän on "parantunut sairaudestaan".

Mitä tulee ulkovaltojen suhtautumiseen tähän uuteen Wang Ching-wein hallitukseen, on julkisuudessa näkynyt tietoja siitä, että Japani tietysti tulee tunnustamaan sen, kuukauden kuluttua. Japanin edustajaksi mainitaan entinen pääministeri kenraali Abe. On myös näkynyt mainintoja siitä, että ehkä Italia ja Saksa tunnustaisivat sen. Saksan tšekäläinen, Kiinassa kauan oleskellut ja maan oloja hyvin tunteva asiantuntija on kuitenkin yksityisesti maininnut olevansa sitä mieltä, ettei hänen hallituksensa pitäisi voida tunnustaa tällaista ilmeistä nukkehallitusta. Sitävastoin eivät Englanti, Ranska, Amerikan Yhdysvallat, Neuvostoliitto tunnustane ainakaan toistaiseksi tämän hallituksen. Useimmat ulkovallat tulevat luultavasti ignoreeraamaan sen samalla tavalla kuin Pohjois-Kiinassa olevan Peipingin hallituksen.

V.a. asiantuntija: *Hannu Kauranen*